

[Justitsministeren.]

behandling af ægteskabssager. Det foreliggende forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje svarer stort set til retsplejerådets udkast.

Når jeg har foretrukket at fremsætte et særligt lovforslag vedrørende disse ændringer fremfor at medtage dem i det samtidig fremsatte forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje. (Fri proces m. v.), skyldes det, at jeg har villet holde muligheden åben for, at det foreliggende forslag kan henvises til det folketingsudvalg, der behandler forslaget til lov om ægteskabsindgåelse og opløsning. Af hovedpunkterne i forslaget skal jeg fremhæve:

Sager mellem ægtefæller om ændring eller anfægtelse af vilkår for separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab eller om anfægtelse af aftaler om fordeling af formuen, der er indgået med henblik på separation, skilsmisse eller omstødelse, gøres til ægteskabssager. Disse sager har en sådan sammenhæng med sager om separation, skilsmisse og omstødelse, at det vil være mest praktisk og hensigtsmæssigt at behandle dem som ægteskabssager.

Påtalemyndighedens adgang til at indtræde som intervenient i ægteskabssager og til at anke domme i sådanne sager afskaffes. Forslag herom er stillet af ægteskabsudvalget, og forslaget er tiltrådt af retsplejerådet.

Retten får en udvidet adgang til at træffe bestemmelse om bevisførelse i tilfælde, hvor der skal træffes afgørelse om forældremyndighed. Den kan bl. a. pålægge parterne at give møde og afgive forklaring efter samme regler, som gælder for vidner.

Der åbnes adgang til, at domme, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, kan ankes særskilt, for så vidt angår vilkårene. Man opnår herved, at en strid alene om vilkårene ikke hindrer, at dommens bestemmelser om separation, skilsmisse eller omstødelse får virkning. Dette betyder bl. a., at parterne får mulighed for at indgå nyt ægteskab, selv om en strid om vilkårene for skilsmissen indbringes for højere ret.

I overensstemmelse med retsplejerådets indstilling forslås sager om omstødelse af ægteskab behandlet i den borgerlige retsplejes former, selv om sagen rejses af det

offentlige. Samtidig åbnes der dog mulighed for, at spørgsmålet om omstødelse kan behandles i forbindelse med en straffesag for overtrædelse af straffelovens § 208 eller § 210.

Ved de nye regler om gennemtvungelse af bestemmelser om forældremyndighed og samkvemsret får fogden adgang til at gennemtvunge disse bestemmelser ved anvendelse af tvangsbøder. Fogden kan fastsætte daglige eller ugentlige bøder, der løber, indtil barnet udleveres. Ved fuldbyrdelse af bestemmelser om udøvelse af samkvemsret kan fastsættes en enkelt bøde, der forfalder, når en bestemmelse om udøvelse af samkvemsret på et nærmere angivet tidspunkt ikke efterkommes. Fogden får endvidere mulighed for at tilkalde en person til at varetage barnets tarv under sagen. Man har her særlig tænkt på en repræsentant fra børne- og ungdomsværnet, men også andre personer f. eks. en slægtning, kan komme på tale. Ændringerne betyder, at man i højere grad kan tilgodese barnets tarv i disse vanskelige sager.

For så vidt angår de øvrige ændringer af retsplejeloven skal jeg indskrænke mig til at henviser til forslaget og de bemærkninger, der ledsager det.

Forslaget til lov om ændring af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov har til formål at skabe adgang til afsoning af tvangsbøder til gennemtvungelse af bestemmelser om forældremyndighed og samkvemsret.

Med disse ord skal jeg anbefale lovforslagene til det høje tings velvillige behandling.

Jeg har endvidere den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje. (Fri proces m. v.) og forslag til lov om ændring af lov om offentlig auktion ved auktionsledere.*

De foreslåede ændringer af retsplejeloven vedrører for størstedelens vedkommende reglerne om retshjælp og fri proces. Disse ændringer bygger på den betænkning om ændring af reglerne om fri proces og organisationen af den vederlagsfri retshjælp, som et udvalg under justitsministeriet afgav i 1965.

Forslaget åbner mulighed for en udbygning af retshjælpsordningen for ubemidlede, baseret dels på bistand fra stedlige advoka-

[Justitsministeren.]

ter, dels på offentlige eller private retshjælpskontorer. Reglerne om retshjælp ved advokater forenkles, og det gøres muligt at udvide det sagsområde, inden for hvilket retshjælp skal ydes.

Der foreslås en helt ny affattelse af retsplejelovens kap. 31, der indeholder reglerne om fri proces. Der foreslås ikke væsentlige principielle ændringer i den gældende ordning.

Fri proces skal efter forslaget som hidtil meddeles af overvrigheden eller justitsministeriet. Der åbnes dog adgang til, at retten kan beskikke en advokat for den forurettede i en straffesag, når det skønnes nødvendigt, at han har advokatbistand ved opgørelsen af sit erstatningskrav og han opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces.

Reglerne om, hvilke økonomiske betingelser en ansøger skal opfylde for at kunne få fri proces, foreslås gjort smidigere, således at det bliver muligt at anlægge en mere konkret bedømmelse i de enkelte tilfælde, navnlig med hensyn til ansøgerens formueomstændigheder. Det er efter min mening ikke rimeligt, at en forholdsvis beskeden, likvid kapital skal være til hinder for, at fri proces meddeles.

Virkningerne af fri proces foreslås udvidet til også at omfatte behandling af sagen i ankeinstansen, såfremt den part, der har fri proces, helt eller delvis har fået medhold i første instans og sagen indbringes for højere ret af modparten. Dette betyder en lettelse ikke alene for vedkommende part og for administrationen, men også for retterne, der undgår at måtte udsætte ankesagen for at afvente udfaldet af ansøgningen om fri proces.

Forslaget åbner mulighed for, at retten kan pålægge en part, der har fri proces, at erstatte statskassen dennes udgifter i anledning af sagen. Bestemmelsen tænkes navnlig anvendt i tilfælde, hvor parten har vildledt administrationen i forbindelse med sit andragende om fri proces, og i tilfælde, hvor parten har opnået væsentlige økonomiske fordele ved retssagen.

Der åbnes endvidere mulighed for, at retten i visse tilfælde kan bestemme, at statskassen skal betale de sagsomkostninger, som det pålægges den part, der har

fri proces, at betale til modparten. Dette gælder dels, hvor hensynet til parten taler derfor — f. eks. hvor parten uden egen skyld er blevet inddraget i retssagen — dels hvor hensynet til modparten taler derfor, f. eks. hvor parten har opnået fri proces ved urigtige oplysninger om berettigelsen af sit krav. I sidstnævnte tilfælde indtræder statskassen i modpartens krav mod parten.

Ud over ændringerne vedrørende retshjælp og fri proces indeholder forslaget også en række andre ændringer af retsplejeloven. Jeg skal kort omtale de væsentligste af disse.

Det foreslås, at bekendtgørelser i Statstidende af stævninger og domme i faderskabssager som hovedregel ikke skal angive moderens og barnets navne. Offentliggørelse af navnene kan i mange tilfælde være generende for moderen.

Reglerne om bekendtgørelse af tvangsauktion over mindre skibe foreslås forenklet; i tilknytning hertil foreslås der en redaktionel ændring af lov om offentlig auktion ved auktionsledere.

Beløbsgrænsen for udenretlige bødeforlæg foreslås forhøjet fra 300 til 600 kr. Beløbsgrænsen på 300 kr. har været uændret siden 1946. Der foreslås indført regler, der gør det muligt, at sigtede også i sager med konfiskation af beløb eller værdier op til 600 kr. kan få sagen afgjort udenretligt. Efter gældende regler må disse sager indbringes for retten, selv om der er tale om konfiskation af ringe beløb eller værdier. I de senere år har langt de fleste konfiskationssager drejet sig om ulovligt udborede knallertcyklindre og om våben og fyrværkeri, som ejeren var i ulovlig besiddelse af. Ændringen vil betyde en væsentlig arbejdsmæssig lettelse for politi og domstole.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslagene til det høje tings velvillige behandling.

Jeg har tillige den ære for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om ændring af færdselsloven. (Tyverisikring, ansvarsforsikring, færdselsforseelser i udlandet m. v.).

Gennemførelsen af forslaget vil muliggøre Danmarks ratifikation af to europæiske konventioner, nemlig konventionen af 20.